

"Türk İnvestisiya Fondunun yaradılması haqqında" Sazişin təsdiq edilməsi barədə

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 95-ci maddəsinin I hissəsinin 4-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

"Türk İnvestisiya Fondunun yaradılması haqqında" 2023-cü il martın 16-da Ankara şəhərində imzalanmış Saziş təsdiq edilsin.

İlham ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 30 may 2023-cü il
№ 874-VIQ

(Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetindən 13 fevral 2024-cü il tarixli 1-5/1-2443/2024 nömrəli dərkənarla daxil olan Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyinin məktubuna əsasən 24 fevral 2024-cü il tarixində qüvvəyə minmişdir)

Türk İnvestisiya Fondunun yaradılması haqqında

SAZİŞ

Azərbaycan Respublikası, Qazaxıstan Respublikası, Qırğız Respublikası, Türkiyə Respublikası və Özbəkistan Respublikası ("Təsisçi Üzvlər") Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının yaradılması haqqında 3 oktyabr 2009-cu il tarixli Naxçıvan Sazişinə əsasən yaradılmış Türk Dövlətləri Təşkilatının Üzvləri kimi (bundan sonra 12 noyabr 2021-ci il tarixli Dövlət Başçıları Şurasının Qərarına əsasən "Türk Dövlətləri Təşkilatı"), aşağıdakı müddəalarla tənzimlənən Türk İnvestisiya Fondunun yaradılmasına dair razılığa gəldilər:

I Fəsil ANLAYIŞLAR

Maddə 1 Anlayışlar

Mahiyəti başqa cür müəyyən etmədiyi və ya tələb etmədiyi təqdirdə, aşağıdakı terminlər hazırkı Sazişdə istifadə olunduğu hər yerdə aşağıdakı mənaları ifadə edəcəkdir:

- "Əlavə Töhfə" 5-ci maddənin B Bölməsinə uyğun olan şərtlər və qaydalara əsasən Rəhbərlər Şurasının qərarı ilə Üzvlər tərəfindən Fondun vəsaitlərinə əlavə töhfələr deməkdir.
- "Benefisiar" layihənin həyata keçirilməsində iştirak edən və Fondun vasaitələri ilə birbaşa maliyyələşdirilən fiziki və ya hüquqi şəxs deməkdir.
- "Təqvim ili" Qriqori təqviminə əsaslanan 1 yanvar və 31 dekabr arasında olan il dövrü deməkdir.
- "Mərkəzi Bank" dövlətin və ya rəsmi pul ittifaqının valyuta və pul siyasətini idarə edən qurum deməkdir.
- "Fond" bu Sazişlə yaradılmış Türk İnvestisiya Fondu deməkdir.
- "Rəhbər" bu Sazişin 9-cu maddəsinə uyğun olaraq formalaşan Fondun Rəhbərlər Şurasının hər üzvü deməkdir.
- "Üzv(lər)" bu Sazişin 4-cü maddəsinə uyğun olaraq üzlük prosedurları vasitəsilə Fonda üzv olan Təsisçi Üzvlər və digər TDT İştirakçı Dövlətləri və üçüncü dövlətlər deməkdir.
- "Mikro, Kiçik və Orta Müəssisələr" ərazisində müvafiq layihənin həyata keçiriləcəyi dövlətin milli qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş Mikro, Kiçik və Orta Müəssisələr deməkdir.
- "İşçi heyəti" Fond tərəfindən işə götürülən peşəkar və/və ya inzibati işçilər deməkdir. Prezident, Rəhbərlər, Alternativ Rəhbərlər, Direktorlar, Alternativ Direktorlar və Baş Direktor İşçi heyəti hesab edilmir.
- "Dövlət" bu Sazişin 4-cü maddəsinə uyğun olaraq Fondun üzlüyünə hüququ olan Birləşmiş Millətlər Təşkilatının hər hansı bir üzv dövləti deməkdir.
- "TDT" Türk Dövlətləri Təşkilatı deməkdir.
- "TDT İştirakçı Dövlət(lər)i" TDT-nin Üzv və Müşahidəçi Dövlətləri deməkdir.

II Fəsil MƏQSƏD, FUNKSIYALAR, SƏLAHIYYƏTLƏR VƏ ÜZVLÜK

Maddə 2

Məqsəd

Fondun məqsədi regiondaxili ticarəti genişləndirmək və iqtisadi fəaliyyətləri dəstəkləmək vasitəsilə TDT İştirakçı Dövlətlərinin iqtisadi inkişafına töhfə verməkdir.

Maddə 3

Funksiyalar və səlahiyyətlər

Fond öz məqsədini həyata keçirmək üçün investisiya fəaliyyəti vasitəsilə aşağıdakı funksiya və səlahiyyətlərə malikdir:

- a) regiondaxili ticarətin təşviqində yardım etmək;
- b) xüsusilə mikro, kiçik və orta müəssisələrə aid olan layihələri maliyyələşdirmək;
- c) beynəlxalq və milli maliyyə və inkişaf institutları, eləcə də ticarət palataları və özəl müəssisələr ilə əməkdaşlıq etmək və birgə maliyyələşdirmək;
- d) nəqliyyat və logistika zəncirlərinin, saxlama və istehsal imkanlarının genişləndirilməsini dəstəkləmək;
- e) dövlət-özəl tərəfdaşlığı daxil olmaqla fiziki və rəqəmsal infrastrukturun yaradılmasını və modernləşdirilməsini dəstəkləmək;
- f) sənaye istehsalı, infrastruktur, nəqliyyat, kənd təsərrüfatı, informasiya və kommunikasiya texnologiyaları və turizm daxil olmaqla qarşılıqlı maraq doğuran sahələrdə inkişaf layihələrini dəstəkləmək;
- g) enerji səmərəliliyi, bərpa olunan enerji və ətraf mühitin mühafizəsinə investisiya yatırmaqla yaşıl iqtisadiyyata töhfə verən layihələri maliyyələşdirmək;
- h) zəruri hesab edildikdə investisiya layihələrinin hazırlanması üçün yardım və maliyyə dəstəyi təmin etmək;
- i) öz məqsədinə nail olmaq üçün bu cür başqa fəaliyyətləri həyata keçirmək və bu cür başqa xidmətləri təmin etmək.

Maddə 4

Üzvlük

Təsisçi Üzvlər olmayan TDT İştirakçı Dövlətləri bu Sazişə qoşulmaqla Fondun Üzvü ola bilərlər.

Digər dövlətlər 38-ci maddəyə uyğun olaraq Rəhbərlər Şurası tərəfindən müəyyən olunan şərtlər və qaydalarla Fondun Üzvü ola bilərlər.

III Fəsil

MALİYYƏ VƏSAİTLƏRİ

Maddə 5

Fondun vəsaitləri

Bu Sazişdə istifadə edildiyi kimi. Fondun "Resursları" anlayışına aşağıdakılar daxildir:

- a) Fondun əsas kapitalı;
- b) Əlavə Töhfələr;

A. Əsas Kapital və Üzvlük haqqı

Fondun nizamnamə kapitalı beş yüz milyon [500.000,000 ABŞ dolları] dollardır. Nizamnamə kapitalı hər birinin nominal dəyəri əlli min [50,000 ABŞ dolları] dollar olan on min [10,000] paylara bölünmüşdür.

Nizamnamə kapitalı ödənilmiş paylara və çağınla bilən paylara bölünmüşdür. Ümumi nominal dəyəri üç yüz əlli milyon dollar [350.000.000 ABŞ dolları] olan paylar ödənilmiş paylardır və ümumi nominal dəyəri yüz əlli milyon dollar [150,000,000 ABŞ dolları] olan paylar çağınla bilən paylardır.

Bu Saziş qüvvəyə minməklə Təsisçi Üzvlər Fondun nizamnamə kapitalının paylarına Cədvəl-1-də ("Fondun Kapitalı" - Əlavə I) göstərilən cədvələ uyğun olaraq bərabər üzv olacaqlar.

Hər bir üzv təsis iclasından sonra 90 gün ərzində Cədvəl-2-yə ("İlkin Ödəniş" - Əlavə II) uyğun olaraq öz ödənilmiş payları ilə əlaqəli ilkin ödənişi edir. Bu məbləğ Fondun hesablarına yatırılır. Yerdə qalan üzvlük məbləği Cədvəl-2-yə uyğun olaraq İlkin Ödəniş tarixinin hər növbəti il dönümündə 3 (üç) illik hissələrlə ödənilir. Ödənişlər ABŞ dolları ilə həyata keçirilir. Buradakı hissə-hissə ödənişlərin yerinə yetirilməməsi Fond qarşısında öhdəliyin yerinə yetirilməməsi hesab edilir və bu Sazişin 23-cü maddəsinin müddəası üçün əsasdır.

Bu Saziş qüvvəyə mindikdən sonra hər hansı bir dövlət ona qoşulduğu halda, yeni Üzv bir təsisçi üzvün paylarının sayından az olmamaqla üzv olur. Yuxanda qeyd olunanlara baxmayaraq, hər hansı yeni Üzv Təsisçi Üzvdən daha çox səsvermə hüququna malik deyil.

B. Əlavə töhfələr

Fondun fəaliyyətində davamlılığını təmin etmək üçün Rəhbərlər Şurası vaxtaşın olaraq, onun uyğun hesab etdiyi aralıqlarla Fonda məxsus vəsaitlərin yetərliliyini yoxlayır.

Rəhbərlər Şurası belə bir yoxlama nəticəsində bunu zəruri və ya arzuolunan hesab edərsə o, qərar verə bilər ki, Üzvlər Fondun vəsaitlərinə əlavə töhfələr versinlər.

Maddə 6

Əsas kapital və öhdəliyinin məhdudlaşdırılması ilə bağlı şərtlər

Fondun əsas kapitalının payları özlüyündə heç bir şəkildə müsadirə edilə bilməz, girov qoyula bilməz və ya hər hansı formada öhdəli ola bilməz və onlar bu Sazişin VII və VIII Fəslinə uyğun olaraq Fondan başqa yerə ötürülə bilməz.

Üzvlər paylar üzərində öhdəliyi onun kapital üzvlüyünün ödənilməmiş hissəsi ilə məhdudlaşdır.

Heç bir üzv yalnız öz üzvlüyü səbəbindən Fondun öhdəliklərinə görə məsuliyyət daşımır.

Fəsil

TƏŞKİLAT VƏ İDARƏETMƏ

Maddə 7

Struktur

Fond Fondun Prezidentinə, Rəhbərlər Şurasına, Direktorlar Şurasına, Baş Direktora və İşçi Heyətə malikdir.

Maddə 8

Fondun Prezidenti

Fond Rəhbərlər Şurası tərəfindən dörd (4) illik müddətə uzatma və yenidən təyinetmə olmadan rotasiya əsasında təyin edilən Prezidentə malikdir. Lakin, Rəhbərlər Şurası belə qərar verərsə, Prezident səlahiyyətlərini dayandırır.

Rotasiya Rəhbərlər Şurası tərəfindən qərar verilir və buna Fondun birinci Prezidenti də daxildir.

Fondun birinci Prezidenti TDT-nin Dövlət Başçıları Şurası tərəfindən dörd illik müddətə uzatma və yenidən seçilmə olmadan təyin edilir.

Fondun Prezidenti Direktorlar Şurasının Sədridir lakin səsvermə hüququ yoxdur.

İkinci Prezidentdən başlayaraq Fondun Prezidenti vəzifəsi üçün aşağıdakı tələblər qoyulur:

a) İqtisadi, investisiya və maliyyə məsələlərində minimum on beş (15) il təcrübə və ya idarəetmə səviyyəsində 10 il yüksək səviyyəli təcrübə və ya beynəlxalq maliyyə təşkilatlarında on (10) il təcrübə;

b) İngilis dili biliyi.

Fond Prezidentinin cavabdeh olduğu məsələlər:

Direktorlar Şurasının iclaslarına sədrlik etmək;

Rəhbərlər Şurasının qərarlarının icrasına nəzarət etmək;

Fondun beynəlxalq arenada təmsil etmək;

Üzvlər Dövlətlərin Dövlət və Hökumət Başçıları ilə ünsiyyət qurmaq;

Fond üçün birgə maliyyələşdirmə və resursların səfərbər edilməsi imkanlarını axtarmaq;

Fonda töhfələr cəlb etmək üçün çalışmaq;

Beynəlxalq təşkilatlar ilə əməkdaşlıq mexanizmlərini asanlaşdırmaq.

Fondun Prezidenti Fondan mükafat qəbul edir və mükafat Rəhbərlər Şurası tərəfindən müəyyən edilir.

Maddə 9

Rəhbərlər Şurası

Rəhbərlər Şurası Fondun ən yüksək idarəetmə orqanıdır.

A. Tərkibi

Hər bir Üzvlər Rəhbərlər Şurasında təmsil olunur və ilkin ödəniş etməklə bir Rəhbər və bir alternativ Rəhbər təyin edir. Rəhbərlər və alternativ Rəhbərlər TDT iştirakçı Dövlətlərinin vətəndaşları olmalıdır.

Rəhbərlər Şurasının hər bir Rəhbəri və hər bir alternativ Rəhbəri təyin edən Üzvlər göstərişlərinə uyğun olaraq xidmət edir. Eyni Üzvlər tərəfindən təyin edilən Rəhbərlər Şurasının Rəhbərinin olmadığı hallar istisna olmaqla, Rəhbərlər Şurasının heç bir alternativ Rəhbəri səs verə bilməz.

Hər illik iclasında Şura özünün Rəhbərlərindən birini Sədr seçir hansı ki, növbəti Sədr seçilənə qədər vəzifəsini icra edir.

(i) Ölüm, (ii) fiziki imkansızlıq, (iii) əlillik və ya ruhi xəstəlik və ya (iv) istefa və ya işdən çıxarılma nəticəsində (Üzvlər tərəfindən təyin edilən Rəhbərlər yalnız onları təyin etmiş Üzv tərəfindən vəzifədən azad edilə bilər) Rəhbərlər Şurasında hər hansı bir vakansiya olduqda, bu vakansiya səbəb olan Rəhbəri təyin edən belə Üzv yeni Rəhbəri və/və ya alternativ Rəhbəri təyin edir.

Rəhbərlər və alternativ Rəhbərlər Fondan mükafat qəbul etmir, lakin onların iştirak etdikləri Rəhbərlər Şurasının hər iclası üçün səfər xərcləri (qonaqlama və səyahət) və gündəlik xərcləri Fondun vəsaitləri hesabına həyata keçirilir.

B. Rəhbərlər Şurasının səlahiyyətləri

Rəhbərlər Şurası Fondla bağlı bütün məsələlərdə Üzvlərin maraqlarını təmsil edir.

Rəhbərlər Şurasının səlahiyyətlərinə aiddir:

a) Fonda yeni üzvlərin qəbuluna icazə verir və onların kapitalla üzlüklərinin qayda və şərtlərini müəyyən edir;

b) Fonda əlavə töhfələrin daxil edilməsinə icazə verir, şərtləri və prosedurları təsdiq edir;

c) nizamnamə kapitalını dəyişir, çağırılma bilən kapitalın ödənilməsinə çağırır və ehtiyac olduğunu hesab etdiyi təqdirdə, çağırılma bilən kapitalın ödənilməsinin qayda və şərtlərini müəyyən edir;

d) Direktorlar Şurası formalaşdırır;

e) Direktorlar Şurasının illik hesabatlarına, audit hesabatlarına, balans hesabatına və Fondun gəlir və xərcləri haqqında hesabatı baxır və təsdiq edir;

f) Üzvlərin fəaliyyətinin dayandırılması haqqında qərar qəbul edir;

g) İştirakçı Fondan çıxdığı halda onun payının geri qaytarılması məqsədi ilə Fondun aktivlərində Üzvlərin payını müəyyən edir;

h) Fondun fəaliyyətinin uzadılması barədə qərar verir;

i) Fondun fəaliyyətinin dayandırılması üçün prosedurları, onun aktivlərinin bölüşdürülməsinin qayda və şərtlərini müəyyən edir və Fondun fəaliyyətinin dayandırılması haqqında qərar qəbul edir;

j) bu Sazişə dəyişiklik edir;

k) Fondun Prezidentini təyin və vəzifədən azad edir;

l) Fondun hesablarının yoxlanılması üçün kənar auditorları seçir və Fondun yoxlanılmış maliyyə hesabatını təsdiq edir;

m) bu Sazişin təfsiri və ya tətbiqi ilə bağlı Direktorlar Şurasının verdiyi qərarlardan şikayətləri həll edir.

Rəhbərlər Şurası, yekdil qərara əsasən Direktorlar Şurasına bütün öz səlahiyyətlərini ötürə bilər, aşağıdakı səlahiyyətlər istisna olmaqla:

a) Fonda yeni Üzvlərin qəbuluna icazə vermək və onların kapitalla üzlüklərinin qayda və şərtlərini müəyyən etmək;

b) nizamnamə kapitalını dəyişmək, çağırılma bilən kapitalın ödənilməsi üçün çağırmaq və ehtiyac olduğu təqdirdə çağırılma bilən kapitalın ödənişinin qayda və şərtlərini müəyyən etmək;

c) Üzlüklərin dayandırılması haqqında qərar vermək;

d) Fondun fəaliyyətinin dayandırılması üçün prosedurları, onun aktivlərinin bölüşdürülməsinin qayda və şərtlərini müəyyən etmək və Fondun fəaliyyətinin dayandırılması haqqında qərar qəbul etmək;

e) Bu Sazişə dəyişiklik etmək.

Rəhbərlər Şurası istənilən vaxt istənilən məsələnin Direktorlar Şurasına ötürülməsini geri çağırma bilər.

C. İclaslar, Prosedur və Səsvermə

Rəhbərlər Şurası, Rəhbərlər Şurası tərəfindən təmin edilən və ya Direktorlar Şurasının üzvlərinin səs çoxluğu ilə çağırılması tələb edilən illik iclas və növbədənə iclaslar keçirir. Rəhbərlər Şurası onun vəzifə və öhdəliklərini qısa müddətdə və sürətlə icra etməyə imkan verən iş metodları qəbul etməlidir.

Bu Sazişdə başqa cür müəyyən edilməyənə qədər, hər bir üzvün səsvermə hüququ onun əsas kapitalında üzlük payına bərabərdir.

Rəhbərlərin üçdə ikisi Rəhbərlər Şurasının hər hansı iclası üçün yetərsay təşkil edir, bu çoxluq ən azı üç Təsisçi Üzvdən ibarət olmalıdır.

Bu Sazişdə başqa cür müəyyən edilməyənə qədər, Rəhbərlər Şurasının qərarları ən azı dörd Təsisçi Üzvün təsdiqedicisi səsi daxil olması şərtlə səsvermə hüququnun ən azı dördü üçün tələb edir.

Rəhbərlər Şurasının aşağıdakı qərarları bütün Təsisçi Üzvlərin təsdiqedicisi səslərini tələb edir:

a) Fonda yeni dövlətlərin qəbuluna icazə vermək və onların kapitalla üzlük haqlarının qayda və şərtlərini müəyyən etmək;

b) Nizamnamə kapitalını dəyişmək (artırmaq, əlavə töhfə, azaltmaq), çağırılma bilən kapitalın ödənilməsinə çağırmaq və ehtiyac olduğu təqdirdə çağırılma bilən kapitalın ödənişinin qayda və şərtlərini müəyyən etmək;

c) Bu Sazişə dəyişiklik etmək.

Maddə 10
Direktorlar Şurası

A. Tərkibi

Direktorlar Şurası hər bir üzvdən nümayəndə qismində bir (1) direktordan ibarətdir.

Direktorlar Rəhbərlər Şurasının üzvü ola bilməzlər və aşağıdakı keyfiyyətlərə malik olmalıdırlar:

- a) Bakalavr pilləsi məzunu;
- b) İqtisadiyyat, investisiya və maliyyə məsələləri üzrə minimum on (10) il iş təcrübəsi və ya direktorluq səviyyəsində minimum beş (5) il yüksək səviyyəli iş təcrübəsi, və/və ya beynəlxalq maliyyə təşkilatlarında beş (5) il;
- c) Təyinat anında yaşı otuz beşdən (35-dən) aşağı olmayan və altmışdan (60-dan) yuxarı olmayan;
- d) İngilis dili biliyi.

Rəhbərlər Şurasının hər bir Rəhbəri, Direktor olmadıqda Direktor yerinə işləyən tam səlahiyyətlərlə, yuxarıdakı tələblərə cavab verən Direktor və Alternativ Direktor təyin edir. Alternativ Direktorlar Direktorlar Şurasının iclaslarında iştirak edə bilirlər, lakin onlar yalnız öz direktorlarını əvəz etdikdə səs verə bilirlər.

Direktorlar üç (3) il müddətində vəzifə tuturlar və yenidən təyin oluna bilirlər. Direktor bu Maddəyə uyğun olaraq öz varisləri təyin olunana qədər vəzifələrini icra edirlər.

Direktorlar və alternativ Direktorlar mütləq Fondun baş qərarçısının yerləşdiyi yerdə daimi qalmaq məcburiyyətində deyillər və Fondun tam statlı işçisi hesab edilmirlər, lakin onların xərcləri (qonaqlama və səyahət) və gündəlik xərcləri onların iştirak etdikləri hər Direktorlar Şurasının iclası üçün Fondun vəsaitləri hesabına ödənilir. Fond tərəfindən Direktorlara və alternativ Direktorlara digər ödəmə və ya mükafat verilməməlidir.

B. Səlahiyyətlər

Direktorlar Şurası Fondun ümumi əməliyyatlarının istiqamətləndirilməsinə cavabdehdir və bu məqsədlə ona bu Sazişlə birbaşa verilmiş səlahiyyətlərə əlavə olaraq Rəhbərlər Şurası tərəfindən ona ötürülən bütün səlahiyyətləri həyata keçirir və xüsusilə səlahiyyətlərə malikdir:

- a) Fondun əməliyyatları ilə bağlı siyasəti müəyyən edir;
- b) bu Sazişə əsasən Fond tərəfindən təmin edilən maliyyələşdirmə ilə bağlı qərarlər qəbul edir;
- c) Rəhbərlər Şurasının ümumi göstərişlərinə uyğun olaraq Fondun fəaliyyəti və onun əməliyyatları ilə bağlı qərarlar qəbul edir;
- d) Hər illik iclasda Rəhbərlər Şurasının təsdiqi üçün hər bir maliyyə ili üzrə illik hesabatları yoxlayır, qiymətləndirir və təqdim edir;
- e) Fondun ən səmərəli və qənaətcil şəkildə xidmət göstərməsini təmin edir;
- f) Bu məqsədlər üçün mövcud olan resurslara və/və ya sərbəst pul vəsaitlərinə uyğun olaraq Fondun büdcəsini və ümumi maliyyələşmə proqramını və siyasətini təsdiq edir;
- g) Baş direktoru təyin və vəzifədən azad edir;
- h) Rəhbərlər Şurasına növbədən-kənar iclasların keçirilməsi üçün tövsiyələr verir;
- i) Fondun əməliyyatları üçün zəruri hesab edilən komitələr yaradır;
- j) bu Sazişdə birbaşa olaraq Direktorlar Şurasına verilmiş digər səlahiyyətləri həyata keçirir.

C. İclaslar, Prosedur və Səsvermə

Direktorlar Şurası fəaliyyətinin tələb etdiyi qədər, lakin ildə iki dəfədən az olmayaraq toplanır. Direktorlar Şurası onun vəzifə və öhdəliklərini qısa müddətdə və sürətli icra etməyə imkan verən iş metodları qəbul edir.

Direktorlar Şurasının iclasları Direktorların əksəriyyətinin iştirakı ilə çağırılır və qərarlar iştirak edən Direktorların səs çoxluğunun təsdiqedicisi səsi ilə qəbul edilir.

Bununla belə, Direktorlar Şurası Fondun investisiya siyasətinin prinsiplərini yekdil qərar ilə qəbul edir.

Maddə 11
Baş Direktor

Baş Direktor TDT İştirakçı Dövlətlərindən birinin vətəndaşı olmalıdır. TDT İştirakçı Dövlətlərindən Rəhbərlər rotasiya əsasında Baş Direktor vəzifəsinə namizəd təklif edirlər. Baş Direktor Direktorlar Şurası tərəfindən təyin edilir və uzatma və ya yenidən seçilmə imkanı olmadan dörd (4) il müddətinə xidmət edir. Baş Direktor vəzifəsi üçün aşağıdakı tələblər tələb olunur:

- a) Müvafiq sahələrdə magistr pilləsini bitirmək;
- b) Təyinat anında yaşı otuz beşdən (35-dən) aşağı olmayan və altmışdan (60-dan) yuxarı olmayan;
- c) İqtisadiyyat, investisiya və maliyyə məsələləri üzrə minimum on beş (15) il iş

təcrübəsi və ya idarəçilik səviyyəsində on (10) il yüksək səviyyəli təcrübə və ya beynəlxalq maliyyə təşkilatlarında on (10) il iş təcrübəsi;

d) İngilis dili biliyi.

Baş Direktor Direktorlar Şurasının nəzarəti altında olacaqdır.

Baş Direktor Direktorlar Şurasının qəbul etdiyi təlimatlar, qaydalar və nizamnamələrə uyğun olaraq Fondun əməliyyatlarını və işlərini idarə etmək üçün bütün icra səlahiyyətinə malikdir. Baş Direktor Direktorlar Şurası tərəfindən təsdiq edilən plan, siyasət və büdcəyə uyğun olaraq İşçi heyəti təyin, təşviq və işdən azad edir və vəsait ayırır.

Fondun İşçi heyətinin təyin edilməsində ən yüksək səmərəlilik və texniki səriştə standartları və TDT iştirakçı Dövlətlərinin Üzvlərinin vətəndaşlarından balanslaşdırılmış coğrafi bölgü üzrə kadrların işə götürülməsi təmin edilməlidir.

Baş Direktor Direktorlar Şurasının təsdiqi ilə Direktorlar Şurasına TDT iştirakçı Dövlətlərinin Üzvlərinin ərazisində yerləşən şirkətlərdən məsləhət/təcrübə xidmətlərindən istifadə etməyi tövsiyə edə bilər.

Baş Direktor Direktorlar Şurasının iclaslarında iştirak edir, lakin səsvermə hüququna malik deyil.

Baş Direktor:

a) əməliyyat və inzibati büdcələri təklif edir;

b) ümumi maliyyələşdirmə proqramını təklif edir;

c) Fond tərəfindən maliyyələşdirilməsi üçün layihə və proqramların öyrənilməsini və qiymətləndirilməsini təşkil edir;

d) Düzgün təkilatlandırmanı, işçi heyətini və xidmətləri təmin və nəzarət edir;

e) Texniki məsləhət və yardım göstərilməsi ilə bağlı qərar qəbul edir;

f) Direktorlar Şurası tərəfindən müəyyən edilən digər vəzifələr icra edir.

Baş Direktor Fondan mükafat alır və mükafat Direktorlar Şurası tərəfindən müəyyən edilir.

Maddə 12

Fondun beynəlxalq xarakteri və siyasi fəaliyyətin qadağan edilməsi

Fond heç bir şəkildə onun məqsəd və funksiyalarına xələl gətirə, məhdudlaşdır, yayındıra və ya başqa şəkildə dəyişdirə bilən hər hansı bir əlavə resursları və ya yardımları qəbul etmir.

Fond, Fondun Prezidenti, Baş Direktor və Fondun İşçi heyəti öz qərarlarında bu Sazişdə müəyyən edilmiş yalnız Fondun məqsədi, funksiyaları və fəaliyyətinə aid olan mülahizələri nəzərə almalıdırlar. Fondun məqsəd və funksiyalarına nail olmaq və həyata keçirmək üçün bu cür mülahizələr qərəzsiz şəkildə ölçülməlidir.

Fondun Prezidenti, Baş Direktor və Fondun İşçi Heyəti öz vəzifələrini yerinə yetirərkən tamamilə Fondun məqsədləri üçün xidmət etməli və başqa heç bir orqanın işini görməməlidir.

Hər bir Üzv bu vəzifənin beynəlxalq və qeyri-siyasi xarakterinə hörmət etməlidir və öz vəzifələrini yerinə yetirərkən onlardan hər hansı birinə təsir edən bütün cəhdlərdən çəkinməlidir.

Maddə 13

Fondun Baş Qərargahı və ofislər

Fondun Baş Qərargahı İstanbul şəhərindədir.

Rəhbərlər Şurası digər hər hansı Üzvü ərazisində ofislər yaratmaq qərara ala bilər.

Fondun Baş Qərargahının yerləşdiyi Üzv, müvafiq qayda, şərtlər, imtiyaz və immunitetlər müəyyən edilən Yeləşmə haqqında Sazişi imzalayır.

Maddə 14

Maliyyə ili

Fondun maliyyə ili Təqvim ilidir.

Maddə 15

Rabitə vasitəsi, Depozitarilər

Hər bir Üzv Fondun bu Sazişdən irəli gələn hər hansı məsələ ilə bağlı əlaqə saxlaya biləcəyi müvafiq rəsmi orqanı təyin edir.

Hər bir üzv, Fondun həmin Üzv Dövlətin valyutasını, habelə Fondun digər aktivlərini saxlaya biləcəyi Mərkəzi Bankını və ya Fond ilə razılaşdırıla bilən dövlətə məxsus digər maliyyə institutunu depozitari kimi təyin edə bilər.

Maddə 16

Auditorlar və hesabatlar

Fondun əlaqələrinin audit edilməsi üçün Direktorlar Şurasının tövsiyəsi və Rəhbərlər Şurasının təsdiqi ilə TDT İştirakçı Dövlətlərindən birində qeydiyyatdan keçən beynəlxalq nüfuza malik ixtisaslı kənar auditorlar ardıcıl üç ildən çox olmayan müddətə təyin edilir.

Baş Direktor öz mühasibat uçotu haqqında yoxlanılmış hesabatı özündə əks etdirən illik hesabatı dərc edir və rüblük əsasda Fondun maliyyə vəziyyətinin icmal hesabatını və əməliyyatlarının nəticələrini əks etdirən gəlir və xərclər hesabatını Fondun Üzvlərinə təqdim etməlidir.

Baş Direktor Direktorlar Şurasının təsdiqi ilə öz məqsədlərini həyata keçirmək üçün arzuolunan hesab etdiyi digər hesabatları dərc edə bilər.

Rəhbərlər Şurası Fondun vəsaitlərindən və fəaliyyətlərindən düzgün istifadəni yoxlamaq üçün dövlət auditorları təyin edə bilər.

Maddə 17

Xalis gəlirin bölüşdürülməsi

Ümumi ehtiyat Fondun üzlük kapitalının iyirmi beş (25) faizinə çatanaqədər Fondun illik xalis gəlirinin ən azı on (10) faizi ümumi ehtiyatlara ayrılır. Rəhbərlər Şurası əlavə ehtiyatın formalaşdırılması və ya Üzvlər arasında paylamaq üçün əlavə məbləğin ayrılmasına qərar verə bilər, bu şərtlə ki, Fondun xalis gəlirinin heç bir hissəsi Fondun Ümumi Ehtiyatları üzlük kapitalının iyirmi beş (25) faizi səviyyəsinə çatana qədər mənfəət yolu ilə Üzvlərə bölüşdürülməsin.

V Fəsil

ƏMƏLİYYATLAR

Maddə 18

Vəsaitlərdən istifadə, Fondun investisiya və maliyyə prinsipləri

Fondun vəsaitləri və imkanları müstəsna olaraq bu Sazişin müvafiq olaraq 2-ci və 3-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş məqsədi həyata keçirmək və funksiyaları yerinə yetirmək üçün istifadə edilir.

Fondun investisiya və maliyyə siyasəti və prinsipləri Direktorlar Şurası tərəfindən müəyyən edilir.

Fond öz investisiyalarını TDT İştirakçı Dövlətlərindən üzlər arasında ədalətli bölüşdürülməsini təmin edir.

Maddə 19

Maliyyələşdirmə ilə bağlı mülahizələr

Fond öz fəaliyyətini həyata keçirərkən:

- a) maliyyələşdirilməsi ilə bağlı öz maraqlarını qoruyur;
- b) iqtisadi və sosial inkişaf və qazandı məşğulluq imkanlarının genişləndirilməsi vasitəsilə TDT İştirakçı Dövlətləri Üzvlərində xalqlarının rifahını təşviq edir;
- c) ölkənin müvafiq orqanları ilə əməkdaşlıq yolu ilə müvafiq əməliyyat ölkəsinin qanuna və onun lazımi proseduruna hörmət edir;
- d) yaşıl iqtisadiyyata keçidin dəstəklənməsinə yönəlmiş layihələrə üstünlük verir;
- e) TDT İştirakçı Dövlətlərdən ən azı iki Üzvün Benefisiarlarını cəlb edən layihələrə üstünlük verir;
- f) azad bazar iqtisadiyyatı və ədalətli rəqabət prinsiplərinə riayət edir.

Fond regional layihələrə, eləcə də TDT İştirakçı Dövlətlərinin Üzvləri arasında iqtisadi əməkdaşlığı təşviq edən və gücləndirən layihələrə xüsusi diqqət yetirəcək.

Maddə 20

Yerli qaydaların və tənzimləmələrin tətbiqi

Fondun regional xarakterini və Üzvlərdə müxtəlif qanunların, qaydaların və hüquqi prosedurların mövcudluğunu nəzərə alaraq, Fond bu ölkələrdən hər hansı birində hər hansı formada verilmiş maliyyə vəsaitlərinin yerli qanunvericiliyin müddəaları ilə əhatə olunmasını və qorunmasını elə təmin edir ki, Fondun tələblərinin ödənilməsi və yığılması maneəsiz həyata keçirilsin. Bununla belə, bütün maliyyə imkanları Fondun təsdiq etdiyi qaydalar və tənzimləmələrə əsaslanmalıdır.

Maddə 21

Baxılma və Qiymətləndirilmə

Fond tərəfindən maliyyələşdirilən başa çatdırılmış layihələrin, proqramların və fəaliyyətlərin hərtərəfli və davamlı təhlili Fondun məqsədlərini həyata keçirmək üçün səmərəliliyinin müəyyən edilməsində Direktorlar Şurasına kömək etmək üçün həyata keçirilir.

Baş Direktor bu yoxlamayı aparmalı və onun nəticələri barədə Direktorlar Şurasına hesabat verməlidir.

VI Fəsil **ÇIXMA, ƏMƏLİYYATLARIN DAYANDIRILMASI VƏ FONDUN MÜDDƏTİ**

Maddə 22 **Üzvlər tərəfindən çıxma**

İstənilən Üzv onun Baş Qərargahında Fonda yazılı bildiriş göndərməklə istənilən vaxt Fondun üzvlüyündən çıxma bilər.

Üzvlük çıxması və onun üzvlüyünə xitam verilməsi onun bildirişində göstərilən tarixdə qüvvəyə minir, lakin heç bir halda Fondun belə bildirişi almasından altı (6) aydan az olmayaraq. Bununla belə, çıxma qəti şəkildə qüvvəyə minməzdən əvvəl Üzv Fonda çıxmaq niyyəti barədə bildirişinin ləğvi barədə yazılı məlumat verə bilər.

Maddə 23 **Üzvlüyün dayandırılması**

Üzv Fond qarşısında öz öhdəliklərindən hər hansı birini yerinə yetirmədikdə, Fond onun üzvlüyünü dayandıra bilər. Üzvlüyün dayandırılması Rəhbərlər Şurasının qərarı ilə həyata keçirilir. Üzvlük dayandırıldıqdan sonra bir il ərzində Rəhbərlər Şurası öz qərarına yenidən baxmalı və ya üzvlüyünü bərpa etməli, ya da belə üzvlük üzvlüyünün dayandırılmasını uzatmalıdır.

Üzv, üzvlüyün dayandırılmış halında, çıxmaq hüququ istisna olmaqla, bu Sazişdən irəli gələn heç bir hüquqdan istifadə etmək hüququna malik deyil, lakin bütün öhdəlikləri üzrə məsuliyyət daşımağa davam edir.

Maddə 24 **Üzvlüyə xitam verilmə ilə bağlı hesablaşmaların aparılması**

Üzvlükdən çıxdığı tarixdən sonra ("Üzvlüyə xitam verilmə") Üzv həmin tarixə yaranmış birbaşa öhdəliklərinə görə məsuliyyət daşıyır. O, həmçinin Fond qarşısında öz şərti öhdəliklərinə görə məsuliyyət daşıyacaq o vaxta qədər ki, belə öhdəlik onun üzvlüyünə xitam verilənə qədər ödənilməmiş olsun. Üzvlüyə xitam verilməsi zamanı Fond bu maddənin müddəalarına müvafiq olaraq belə Üzvlə hesablaşmaların bir hissəsi kimi onun paylarının Fond tərəfindən geri alınmasını təşkil edəcəkdir. Bu məqsədlə payların geri alınma qiyməti Üzvlüyə xitam verildiyi tarixdə Fondun kitablarında göstərilən dəyərə olmalıdır.

Bu maddəyə uyğun olaraq Fond tərəfindən geri alınmış payların ödənişi aşağıdakı şərtlərlə tənzimlənir:

(a) Üzvlük Fond qarşısında yerinə yetirilməmiş öhdəlikləri olana qədər, Üzv öz paylarına görə ödənilməli olan hər hansı məbləğ saxlanılır. Belə Üzv aidiyyəti olan istənilən məbləğ, Fondun mülahizələrinə əsasən, yerinə yetirmə vaxtı çatdıqca hər hansı belə öhdəliyə münasibətdə tətbiq edilə bilər.

(b) Payların geri alınması qiymətinin aidiyyəti Üzvlük Fond qarşısında öhdəliklərinin məcmu məbləğindən artıq olmasına bərabər olan xalis məbləğ, müvafiq pay təhvil verildikdən sonra Direktorlar Şurası tərəfindən müəyyən edilən müddət ərzində ödənilməlidir.

(c) Ödənişlər Fond tərəfindən iki il müddətindən artıq olmayaraq ABŞ dolları ilə həyata keçirilir.

(d) Üzvlüyün dayandırıldığı tarixdə ödənilməmiş hər hansı öhdəlik üzrə Fond tərəfindən itkilər yaranarsa və bu itkilərin məbləği həmin tarixdə itkilər üçün nəzərdə tutulmuş ehtiyatın məbləğindən artıq olarsa, müvafiq Üzv tələb əsasında həmin məbləği geri qaytarmalıdır, hansı ki, geri alış qiyməti müəyyən edilərkən itkilər nəzərə alınsaydı, onun paylarının geri alınma qiyməti azalardı.

Fond bu Sazişin 23-cü maddəsinə uyğun olaraq Üzvlüyün dayandırıldığı tarixdən altı (6) ay ərzində əməliyyatlarını dayandırarsa, aidiyyəti Üzvlük bütün hüquqları 27 və 28-ci maddələrin müddəalarına uyğun olaraq müəyyən edilir. Belə Üzv belə maddələrin məqsədləri üçün hələ də Üzv sayılacaqdır, lakin səsvermə hüququna malik olmayacaqdır.

Maddə 25 **Əməliyyatların müvəqqəti dayandırılması**

Direktorlar Şurası fəvqəladə hallarda Fondun bütün investisiyalar üzrə əməliyyatlarının müvəqqəti dayandırılmasını tövsiyə edə bilər. O, məsələyə baxmaq və bununla bağlı qərar qəbul etmək üçün Rəhbərlər Şurasının növbədən-kənər iclasını çağırır.

Üzv Fonda öz pay kapitalı ödənişlərini həyata keçirmədikdə, Fond ödənişin ödənilməli olduğu tarixindən sonra on beş (15) gündən gec olmayaraq üzvə bildiriş verməlidir. Üzv

bildirişdən sonra doxsan (90) gün ərzində belə ödənişi həyata keçirməzsə, belə ödəniş edilənə qədər Fondun resurslarından belə Üzvün ərazisində heç bir yeni investisiya qoyulmayacaq.

Maddə 26

Fondun müddəti

Fond təsisetmə iclası tarixindən 20 (iyirmi) il müddətində fəaliyyət göstərir. Rəhbərlər Şurası istənilən vaxt Fondun fəaliyyətini dayandırmaq və ya uzatmaq barədə qərar qəbul edə bilər.

Rəhbərlər Şurası Fonda xitam verilməsi barədə qərar qəbul edərsə, Fond onun aktivlərinin nizamlı realizə edilməsi, mühafizəsi və qorunması və öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi ilə bağlı baş verənlər istisna olmaqla, bütün fəaliyyətini dərhal dayandırır.

Bu cür öhdəliklərin yekun tənzimlənməsinə və aktivlərin bölüşdürülməsinə qədər Fond mövcud olacaq və Fondun və onun Üzvlərinin bütün qarşılıqlı hüquq və öhdəlikləri pozulmadan davam edəcək.

Maddə 27

Üzvlərin məsuliyyəti və iddia ödənişləri

Fondun əməliyyatlarının dayandırıldığı halda, Üzvlərin Fondun üzvlük kapitalının ödənilməmiş hissəsinə görə öhdəliyi kreditorların bütün tələbləri, o cümlədən bütün şərti tələblər yerinə yetirilənə qədər davam edir.

Birbaşa tələbləri olan bütün kreditorlar ilk növbədə Fondun vəsaitləri hesabına, sonra isə Fonda üzvlük üzrə ödənilməmiş ödənişlər hesabına ödənişlər əldə edirlər. Birbaşa tələbləri olan kreditorlara hər hansı ödəniş etməzdən əvvəl Direktorlar Şurası birbaşa və şərti tələblərin sahibləri arasında proporsional bölüşdürülməni təmin etmək üçün öz mühakiməsinə görə zəruri tədbirlər görməlidir.

Maddə 28

Aktivlərin bölüşdürülməsi

Kreditorlar qarşısında bütün öhdəliklər yerinə yetirilməyənə və ya təmin edilməyənə qədər, Fondun kapitalına abunə olmalarına görə Üzvlərə aktivlərin heç bir bölüşdürülməsi həyata keçirilmir. Belə bölgü Rəhbərlər Şurası tərəfindən təsdiq edilməlidir.

Fondun aktivlərinin Üzvlər arasında hər hansı bölgüsü hər bir Üzvün malik olduğu əsas kapitalla proporsional olmalıdır və əmanətçilərə üstünlük verərək Fondun bərabər və ədalətli hesab etdiyi zamanda və şərtlərdə həyata keçirilməlidir. Bölüşdürülmüş aktivlərin payının aktivin növünə görə mütləq eyni olmasına ehtiyac yoxdur. Heç bir Üzv Fond qarşısında bütün öhdəliklərini yerinə yetirməyincə aktivlərin belə bölüşdürülməsində öz payını almaq hüququna malik deyil.

Bu Maddəyə uyğun olaraq bölüşdürülmüş aktivləri alan hər hansı Üzv Fondun bölüşdürülməzdən əvvəl istifadə etdiyi aktivlərə münasibətdə eyni hüquqlardan istifadə edəcəkdir.

VII Fəsil

STATUS, İMMUNITETLƏR VƏ İMTİYAZLAR

Maddə 29

Hüquqi status

Fond beynəlxalq maliyyə təşkilatı statutusuna malikdir.

Fond tam hüquq subyektiyyəsinə və tam hüquq qabiliyyətinə malikdir:

- müqavilə bağlamaq,
- milli qanunvericiliklərə uyğun olaraq daşınmaz və daşınar əmlak əldə etmək, icarəyə götürmək və sərəncam vermək;
- maddi və qeyri-maddi əmlakı əldə etmək və ona sərəncam vermək;
- məhkəmə icraatına başlamaq;
- Fondun məqsədləri çərçivəsində hər hansı əməliyyatları həyata keçirmək.

Maddə 30

İmmunitetlər, İmtiyazlar və Vergilərdən azad olunma

Fond və onun aktivləri Üzvlərin ərazisində bütün müsadirə tədbirlərindən, o cümlədən həbs qoyulmadan, moratoriumlardan və ya icra və ya qanunvericilik tədbirləri ilə istənilən formada müsadirədən immunitetə malikdir.

Rəsmi istifadə üçün idxal edilən mal və nəqliyyat vasitələri də daxil olmaqla Fond və onun aktivləri, əmlakı, gəlirləri və bununla bağlı əməliyyatlar bütün birbaşa və dolayı

vergilərdən, gömrük rüsumlarından, Ödənişlərdən, saxlama və oxşar xidmətlərə görə rüsumlar istisna olmaqla digər ödənişlərdən azaddırlar.

Gömrük rüsumları ilə bağlı bu cür azadolmalar Üzvlərin beynəlxalq öhdəliklərinə uyğun olaraq təmin edilir ki, bu öhdəliklər yuxarıda qeyd olunan istisnalara mane olmayacaq və ya hər hansı istisna gətirməyəcəkdir.

Üzv Dövlətlər istənilən Üzv Dövlətdə Fond və ya onun hər hansı digər benefisiarları tərəfindən valyutanın konvertasiyası və pulun qəbulu, saxlanması, istifadəsi və ya köçürülməsi ilə bağlı əməliyyatlara heç bir məhdudiyyət tətbiq etmir. Belə əməliyyatlar haqqında sənədlərin və məlumatların təqdim edilməsinə dair müntəzəm tələblər məhdudiyyət hesab edilmir.

Yuxarıda göstərilənlərə baxmayaraq, bu maddədə qeyd olunan azadolmalar Fond tərəfindən investisiya qoyulmuş heç bir hüquqi şəxsə və ya müəssisəyə şamil edilmir.

Fond onun mənzil-qərargahının yerləşdiyi Dövlətin ərazisində və ya xidmətin yaxud prosesə dair bildirişin qəbul edilməsi məqsədilə agent təyin etdiyi, qiymətli kağızlar buraxdığı və ya zəmanət verdiyi istənilən ölkədə səlahiyyətli yurisdiksiyaya malik məhkəmədə ona qarşı iddialar qaldırıla bilən, Fondun səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsindən irəli gələn və ya əlaqədar olan, öhdəliklərin təmin edilməsi, qiymətli kağızların alqı-satqısı və ya satışına zəmanət verilməsi halları istisna olmaqla hər bir hüquqi prosedurdan immunitetə malikdir.

Prezident, bütün Rəhbərlər və Direktorlar və onların alternativləri, Baş Direktor, peşəkar işçilər, o cümlədən Fond üçün missiyaları yerinə yetirən mütəxəssislər, öz dövlətləri istisna olmaqla və Fond immunitətdən imtina etdiyi hallardan başqa, bütün Üzv Dövlətlərdə rəsmi səlahiyyətləri daxilində həyata keçirdikləri hərəkətlərlə bağlı hüquqi prosedurdan immunitetə malikdirlər.

Fond öz mülahizəsinə əsasən, bu maddəyə uyğun olaraq verilmiş hər hansı imtiyazlardan, immunitetlərdən və azadolmalardan istənilən halda və ya hadisədə, Fondun maraqlarına uyğun olduğunu müəyyən etdiyi qaydada və şərtlərlə imtina edə bilər.

Maddə 31

Arxivlərin immuniteti

Fondun arxivləri və ümumilikdə ona məxsus olan və ya onun tərəfindən saxlanılan bütün sənədlər harada yerləşməsindən asılı olmayaraq toxunulmazdır.

VIII Fəsil

DƏYİŞİKLİKLƏR VƏ ARBİTRAJ

Maddə 32

Dəyişikliklər

Bu Sazişə Rəhbərlər Şurasının yekdil Qərarı əsasında ayrıca protokollar formasında düzəlişlər və əlavələr edilə bilər.

Bu Sazişə düzəliş etmək üçün hər hansı bir təklif, istər Üzvdən, istərsə də Direktorlar Şurasından irəli gələrsə, Rəhbərlər Şurasının sədri ilə əlaqələndirilməlidir və sonuncu, təklifi Rəhbərlər Şurası qarşısında qaldırmalıdır. Dəyişiklik qəbul edildikdə, Fond bütün üzvlərə ünvanlanmış rəsmi məlumatda bunu təsdiq edir.

Dəyişikliklər bu Sazişin ayrılmaz tərkib hissəsidir və Rəhbərlər Şurası başqa bir müddət müəyyən etmədikdə, rəsmi məlumat verildiyi tarixdən üç (3) ay sonra bütün Üzvlərə münasibətdə qüvvəyə minir.

Maddə 33

Dil

Fondun işçi dili ingilis dilidir.

Maddə 34

Təfsir

Bu Sazişin müddəalarının təfsiri və ya tətbiqi ilə bağlı Üzvlər arasında, Üzvlər və Fond arasında yaranan istənilən məsələ, qərar qəbul edilməsi üçün Direktorlar Şurasına təqdim edilməlidir.

Direktorlar Şurasının 1-ci bənd əsasında qərar verdiyi istənilən halda, aidiyyəti olan hər hansı iştirakçı məsələnin qərarı yekun və qəti olan Rəhbərlər Şurası qarşısında qaldırılmasını tələb edə bilər. Rəhbərlər Şurasının qərarının qəbul olunmasına qədər Fond, lazım bildiyi qədər, Direktorlar Şurasının qərarı əsasında fəaliyyət göstərə bilər.

Maddə 35

Arbitraj

Fond və Üzvləri və/və ya Fondun keçmiş Üzvləri arasında yaranan mübahisələr, mümkün olduqda, aidiyyəti tərəflər arasında danışıqlar və məsləhətləşmələr yolu ilə həll edilir. Vergitutma ilə bağlı mübahisələr Rəhbərlər Şurası tərəfindən həll edilir. Vergitutma ilə bağlı mübahisələrə dair Rəhbərlər Şurasının qərarları yekundur.

Vergitutmayla əlaqəli olanlar istisna olmaqla bu cür mübahisələr, onların yarandığı tarixdən ən azı 3 (üç) ay ərzində danışıqlar və məsləhətləşmələr yolu ilə həll edilməzsə, biri Fond, digəri Fondun müvafiq Üzvü və ya keçmiş Üzvü tərəfindən, üçüncüsü isə tərəflər başqa cür razılığa gəlmədikləri təqdirdə Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin sədri tərəfindən təyin edilən üç (3) arbitrdən ibarət arbitraja verilir. Üçüncü arbitri seçərkən, seçilmiş arbitrlər onun mübahisənin iştirakçısı olan dövlətin vətəndaşı olmaması qaydasını rəhbər tuturlar. Mübahisəni həll edərkən arbitrlər mübahisənin dövlət-hüquqi xarakterini nəzərə almaqla UNCİTRAL-ın Arbitraj Qaydalarını rəhbər tuturlar. Arbitraj dili ingilis dilidir.

Arbitrlərin qərarı qətidir və mübahisənin tərəfləri üçün məcburidir.

IX Fəsil YEKUN MÜDDƏALAR

Maddə 36 Depozitari

Bu Sazişin Azərbaycan, qazax, qırğız, türk, özbək və ingilis dillərində bir nüsxədə əsl TDT Katibliyinə ("Depozitari") saxlanca verilir.

Maddə 37 Təsis iclası

Bu Saziş qüvvəyə minən kimi hər bir Üzv bir Rəhbər təyin edir və Fondun Prezidenti Rəhbərlər Şurasının təsis iclasını çağırır.

Təsis iclasında:

i. Fondun Direktorlar Şurasının üzvləri 9-cu maddəyə uyğun olaraq təyin edilir və seçilir;

ii. Fondun fəaliyyətə başlama tarixinin müəyyən edilməsi üçün tədbirlər görülür;

iii. Birinci Baş Direktor 11-ci maddəyə uyğun olaraq təyin edilir.

Fond öz əməliyyatlarının başlama tarixi barədə bütün Üzvlərə məlumat verir.

Maddə 38 Ratifikasiya, Qəbul, Etibarlılıq, Qüvvəyəminmə və digər

Bu Saziş Fondun Üzvləri tərəfindən ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq edilir.

Bu Saziş onun qüvvəyə minməsi üçün tələb olunan daxili prosedurların Təsisçi Üzvlər tərəfindən yerinə yetirilməsi barədə sonuncu yazılı bildirişin diplomatik kanallar vasitəsilə depozitari tərəfindən alınmasından sonra otuzuncu gün qüvvəyə minir.

Bu Saziş depozitariyə öz qoşulma sənədini təqdim etməklə təsisçi Üzv olmayan istənilən TDT İştirakçı Dövlətinin qoşulması üçün açıqdır.

Bu Saziş Rəhbərlər Şurası tərəfindən təsdiq edildikdən sonra depozitariyə öz qoşulma sənədini təqdim etməklə istənilən digər dövlətin qoşulması üçün açıqdır.

Bu Saziş ona qoşulan dövlətə münasibətdə qoşulma haqqında sənədin depozitari tərəfindən diplomatik kanallar vasitəsilə alınmasından sonra otuzuncu gün qüvvəyə minir.

Ratifikasiya, qəbul, təsdiq və ya qoşulma haqqında sənəd, bu Sazişə uyğun olaraq saxlanca təqdim edildikdə, bu Sazişin 5-ci maddəsində nəzərdə tutulduğu kimi, Üzvün Fondun ilkin əsas kapitalında abunə olduğu pay həcmi göstərməlidir. Depozitari hər bir saxlanca təqdim etmə, onun tarixi və abunə olunmuş pay həcmi barədə bütün Tərəfləri lazımi qaydada məlumatlandırmalıdır.

Bunun təsdiqi olaraq, lazımi qaydada səlahiyyətləndirilmiş aşağıda imza edənlər bu Sazişi imzaladılar.

16 mart 2023-cü il tarixində Ankara şəhərində bir əsl nüsxədə Azərbaycan, qazax, Qırğız, türk, özbək və ingilis dillərində imzalanmışdır, bütün mətnlər bərabər autentikdir. Bu Sazişin mətnləri arasında uyğunsuzluq yarandığı təqdirdə, ingilis dilindəki mətn əsas götürüləcəkdir.

Azərbaycan Respublikası adından	<i>(imza)</i>
Qazaxıstan Respublikası adından	<i>(imza)</i>
Qırğız Respublikası adından	<i>(imza)</i>
Türkiyə Respublikası adından	<i>(imza)</i>
Özbəkistan Respublikası adından	<i>(imza)</i>

Cədvəl - 1: Fondun kapitalı

Dövlət	İlkin payların sayı	Ödənilmiş payların məcmu nominal dəyəri	Çağınla bilən payların məcmu nominal dəyəri
Azərbaycan Respublikası	2,000	70,000,000 ABŞ dolları	30,000,000 ABŞ dolları
Qazaxıstan Respublikası	2,000	70,000,000 ABŞ dolları	30,000,000 ABŞ dolları
Qırğız Respublikası	2,000	70,000,000 ABŞ dolları	30,000,000 ABŞ dolları
Türkiyə Respublikası	2,000	70,000,000 ABŞ dolları	30,000,000 ABŞ dolları
Özbəkistan Respublikası	2,000	70,000,000 ABŞ dolları	30,000,000 ABŞ dolları

Cədvəl - 2: Üzvlük

Dövlət	İlkin Ödəniş (ABŞ dolları)	Son tarix	Birinci Ödəniş (ABŞ dolları)	İkinci Ödəniş (ABŞ dolları)	Üçüncü Ödəniş (ABŞ dolları)
Azərbaycan Respublikası	5,000,000	Saziş qüvvəyə mindikdən sonra 90 gün ərzində	18.000.000	23.000.000	24.000.000
Qazaxıstan Respublikası	5,000,000	Saziş qüvvəyə mindikdən sonra 90 gün ərzində	18.000.000	23.000.000	24.000.000
Qırğız Respublikası	5,000,000	Saziş qüvvəyə mindikdən sonra 90 gün ərzində	18.000.000	23.000.000	24.000.000
Türkiyə Respublikası	5,000,000	Saziş qüvvəyə mindikdən sonra 90 gün ərzində	18.000.000	23.000.000	24.000.000
Özbəkistan Respublikası	5,000,000	Saziş qüvvəyə mindikdən sonra 90 gün ərzində	18.000.000	23.000.000	24.000.000

“Türk İnvestisiya Fondunun yaradılması haqqında” Sazişə dair

ARAYIŞ

“Türk İnvestisiya Fondunun yaradılması haqqında” Saziş Türk Dövlətləri Təşkilatının üzvləri arasında regiondaxili ticarəti genişləndirmək və TDT İştirakçı Dövlətlərinin iqtisadi inkişafına töhfə vermək məqsədilə 2023-cü il martın 16-da Ankara şəhərində imzalanmışdır.

Saziş 38 maddədən ibarətdir.

Sazişə uyğun olaraq təsisçi olmayan TDT İştirakçı Dövlətləri bu Sazişə qoşularaq Fondun Üzvü ola bilərlər. Həmçinin, digər dövlətlər də 38-ci maddəyə uyğun olaraq Rəhbərlər Şurası tərəfindən müəyyən olunan şərtlər və qaydalarla Fondun Üzvü ola bilərlər.

Fondun strukturu Fondun Prezidenti, Rəhbərlər Şurası, Direktorlar Şurası, Baş Direktor və İşçi Heyətindən ibarətdir.

Fondun Prezidenti 4 illik müddətə uzatma və yenidən təyinetmə olmadan rotasiya əsasında Rəhbərlər Şurası tərəfindən təyin ediləcəkdir. Eyni zamanda, Rəhbərlər Şurasının qərarı ilə Prezidentin səlahiyyətləri dayandırılma da bilər.

Rəhbərlər Şurası Fondun ən yüksək idarəetmə orqanıdır. Şuranın tərkibi ilkin ödəniş etməklə bir Rəhbər və bir alternativ Rəhbərdən ibarətdir. Bunların hər biri TDT İştirakçı Dövlətlərin vətəndaşları olmalıdırlar. Təyin olunmuş Rəhbərlərdən biri illik iclas zamanı Sədr seçilir və növbəti Sədr seçilənə qədər vəzifəsini icra edir. Rəhbərlər Şurası Fondla bağlı bütün məsələlərdə Üzvlərin maraqlarını təmsil edir.

Sazişdə Fondun maliyyə vəsaitləri kimi Fondun əsas kapitalı və əlavə töhfələr qeyd edilmişdir. Fondun nizamnamə kapitalı 500 milyon ABŞ dollarıdır. Bu Saziş qüvvəyə mindikdə Təsisçi Üzvlər Fondun nizamnamə kapitalının paylarına Sazişin tərkib hissəsi olan Cədvələ ("Fondun Kapitalı" - Əlavə I) uyğun olaraq bərabər üzv olacaqlar. Fondun əsas kapitalının payları özlüyündə heç bir şəkildə müsadirə edilə bilməz, girov qoyula bilməz və ya hər hansı formada öhdəlik ola və ya hər hansı başqa yerə ötürülə bilməz.

Hər bir üzv təsis iclasından sonra 90 gün ərzində Cədvələ ("İlkin Ödəniş" - Əlavə II) uyğun olaraq öz ödənilmiş payları ilə əlaqəli ilkin ödənişi etməlidir. Bu məbləğ Fondun hesabına yatırılır. Yerdə qalan üzvlük məbləği isə həmin Cədvələ uyğun İlkin Ödəniş tarixinin hər növbəti ildönümündə 3 illik hissələrlə ödənilir. Bu ödənişlərin yerinə yetirilməməsi Fond qarşısında öhdəliyin yerinə yetirilməməsi hesab ediləcəkdir və bu Sazişin 23-cü maddəsinə uyğun olaraq Fonda üzvlüyün dayandırılması ilə nəticələnəcəkdir.

Əlavə töhfələr dedikdə isə, Fondun davamlılığını təmin etmək üçün Rəhbərlər Şurası tərəfindən təyin edilmiş əlavə ödənişlər nəzərdə tutulur.

Fondun Baş Qərargahı İstanbul şəhərində yerləşir.

Hər bir Üzv Dövlət Fond ilə əlaqə yaratmaq üçün müvafiq rəsmi orqanı təyin edir.

Hər bir Üzv Dövlət Fondun Baş Qərargahına yazılı bildiriş göndərərək istənilən vaxt Fondun üzvlüyündən çıxıa bilər.

Fond təsisetmə iclası tarixindən 20 il müddətində fəaliyyət göstərir. Rəhbərlər Şurası istənilən vaxt Fondun fəaliyyətini dayandırmaq və ya uzatmaq barədə qərar qəbul edə bilər.

Fond beynəlxalq maliyyə təşkilatı statusuna malikdir, Fond müqavilələr bağlamaq, milli qanunvericiliyə uyğun olaraq daşınmaz və daşınar əmlak əldə etmək, icarəyə götürmək və sərəncam vermək, məhkəmə icraatına başlamaq və s. kimi hüquq qabiliyyətlərinə malikdir.

Sazişin 30-cu maddəsinə əsasən Fond və onun aktivləri Üzvlərin ərazisində bütün müsadirə tədbirlərindən, o cümlədən həbs qoyulmadan və ya qanunvericilik tədbirləri ilə istənilən formada müsadirədən azaddır. Həmçinin, Fond və onun aktivləri, əmlakı, gəlirləri və bununla bağlı əməliyyatlar bütün birbaşa və dolaylı vergilərdən, gömrük rüsumlarından və ödənişlərdən azaddır.

Sazişin əsas müddəalarından biri Fondun arxivləri və ümumilikdə ona məxsus olan və ya onun tərəfindən saxlanılan bütün sənədlərin harada yerləşməsindən asılı olmayaraq toxunulmaz olmasıdır.

Bu Sazişə Rəhbərlər Şurasının Qərarı əsasında ayrıca protokollar formasında dəyişikliklər və əlavələr edilə bilər.

Bu Sazişin müddələrinin təfsiri və ya tətbiqi ilə bağlı yarana biləcək istənilən növ məsələlər Direktorlar Şurası vasitəsilə həll olunur. Direktorlar Şurasının qərarına baxmayaraq, aidiyyəti olan üzvlər məsələni qərarı yekun və qəti olan Rəhbərlər Şurası qarşısında qaldıra bilərlər.

Tərəflər arasında yarana biləcək mübahisələr ilk növbədə danışıqlar yolu ilə həll olunur. Vergitutma ilə bağlı mübahisələr Rəhbərlər Şurası tərəfindən həll edilir. Əgər mübahisənin həllinə nail ola bilməzlərsə, Tərəflər mübahisəni üç hakimdən ibarət olan arbitraj məhkəməsi qarşısında həll edə bilərlər. Buradakı əsas şərtlərdən biri, hakimlərin Tərəflərin vətəndaşı olmaması və təyinat zamanı hər iki Tərəflə diplomatik əlaqələrə malik dövlətin vətəndaşı olmasıdır.

Bu Saziş Tərəflərin onun qüvvəyə minməsi üçün zəruri olan dövlətdaxili prosedurların yerinə yetirilməsi barədə diplomatik kanallar vasitəsilə sonuncu yazılı bildirişin alındığı tarixdən 30 gün sonra qüvvəyə minir.

Bu Saziş qüvvəyə minən kimi hər bir Üzv bir Rəhbər təyin edir və Fondun Prezidenti Rəhbərlər Şurasının təsis iclasını çağırır.

Saziş Azərbaycan, qazax, Qırğız, türk, özbək və ingilis dillərində bir əsl nüsxədə imzalanmışdır. Bütün mətnlər bərabər autentikdir. Sazişin əsl saxlanca ("Depozitari") TDT Katibliyinə verilir. Sazişin təfsirində hər hansı fikir ayrılığı olduğu təqdirdə, ingilis dilində olan mətnə üstünlük verilir.

Bu Saziş depozitariyə öz qoşulma sənədini təqdim etməklə təsisçi Üzv olmayan istənilən TDT iştirakçı Dövlətin qoşulması üçün açıqdır. O cümlədən, Rəhbərlər Şurası tərəfindən təsdiq edildikdən sonra depozitariyə öz qoşulma sənədini təqdim etməklə istənilən digər dövlət bu Sazişə qoşula bilər.